

แบบเรียน
ของ
กระทรวงศึกษาธิการ
หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก
๑
ศาสนาคุณ
๑

แบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ
หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก

เรื่อง คำนวนคุณ

หม่อมเจ้าหญิงพูนพิสมัย ดิศกุล ฯ .

แต่งทุกเล่ม ฯ ถวาย

พิมพ์ครั้งที่ ๒๐๐,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๔๙๘

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๑.๘๐ บาท

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภา

ปากคลองบางลำพู ขน พระนคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

๗๐๔๓๖๘ ก-๒

คำสนทน

หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก
หม่อมเจ้าหญิงพูนพิสมัย ดิศกุล ๆ แต่ง
ได้รับพระราชทานรางวัลชนบท ๑

ในการประกวดประจำปี พ.ศ. ๒๔๗๒

มีพระราชนิพนธ์คํานำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทาน
ในงานพระราชพิธีวิสาขบูชา พ.ศ. ๒๔๗๒

พระมหาโมคคัลลาน์ปฏิมากร แก้วมรกต

สารบาญ

หน้า

พระราชนิพนธ์คำนำ

ก

รายงานราชบัณฑิตยสภา

๑

บทที่ ๑ คุณพระพทธเจ้า

๕

คำถามบทที่ ๑

๗

บทที่ ๒ คุณพระธรรม

๘

คำถามบทที่ ๒

๑๔

บทที่ ๓ คุณพระสังฆ

๑๕

คำถามบทที่ ๓

๑๖

บทที่ ๔ ศิลป์

๑๗

คำถามบทที่ ๔

๒๑

บทที่ ๕ คุณยพการ

๒๒

คำถามบทที่ ๕

๒๓

บทที่ ๖ คุณของศาสนา

๒๔

คำถามบทที่ ๖

๓๑

บทที่ ๗ คุณพระมหากษัตริย์

๓๒

คำถามบทที่ ๗

๓๓

คำนำ

ในงานวิชาขยชาเมื่อศกก่อน ข้าพเจ้าได้พิมพ์หนังสือพุทธมามกะ
เพื่อแจกในงานนั้น และได้เขียนคำนำแสดงปรารภไว้ด้วย ว่าเราควรระ
พยายามชวนชววยสั่งสอนเด็กให้รู้จักพระพุทธศาสนา

ข้าพเจ้าได้ทราบว่า มีผลจากความเห็นพ้องด้วยกับ ข้าพเจ้าเป็นอันมาก
ทั้งพระภิกษุสงฆ์และคฤหัสถ์ ทำให้ข้าพเจ้ามีความขบคิดเป็นอันมาก ข้าพเจ้า
จึงได้ให้ราชบัณฑิตยสถานออกประกาศการประกวดแต่งหนังสือแสดงพระพุท
ทธศาสนาสำหรับสอนเด็ก เพื่อจะได้มีหนังสือแจกให้ทุก ๆ ปี และเพื่อให้ม
ีผู้เอาใจใส่ในกิจการนี้มากขึ้น

ผลของการประกวดนี้ มีถึงห้าร้อยเรื่องอย่างหนึ่ง ที่มีผู้ส่งหนังสือ
เข้ามาประกวดถึง ๒๔ ราย ผู้ที่เข้าประกวดมีทั้งหญิงและชายและพระภิกษุ
ที่อยู่ในจังหวัดพระนครก็มี และที่อยู่ในจังหวัดไกล ๆ ก็มี นับว่าประกาศ
การประกวดหนังสือแสดงพระพุทธศาสนานี้แพร่หลายและมีผู้เอาใจใส่
มาก ข้าพเจ้ามีความเสียใจอย่างที่ได้ทราบว่าจำนวนต่าง ๆ ที่ส่งมานั้น
มีทั้งที่ขัดข้องตามเกณฑ์แต่เคยขยเคยว ทั้งนี้ก็มิได้มีผู้นำประกวดใจอะไรนัก
เพราะคราวนี้เป็นคราวแรก ผู้ที่แต่งหนังสือย่อมยังไม่เข้าใจถึงที่จริง ว่า
ต้องการหนังสือชนิดไหน ข้าพเจ้าเชื่อว่า ในคราวหน้าคงจะมีหนังสือ
ที่ถูกต้องตามเกณฑ์หลายจำนวนจะทำให้กรรมการเลือกคค เลือกจำนวนที่

ควรไ้รางวัลไ้มากกว่าคราวนี้ ข้าพเจ้าไ้อ่านสำนวนอีก ๓ สำนวน ท
 กรรมการไ้เลือกชนพิจารณาด้วยในคราวนี้ รู้ดีกว่าแต่ก่อน และแม้จะ
 พิมพ์แจกก็คงจะไ้ประโยชน์เหมือนกัน และถ้าผู้แต่งไ้แก่สำนวนเสียข้าง
 ก็อาจไ้รับรางวัลในการประกวดคราวหน้า ข้าพเจ้าไ้ให้พิมพ์ถวายพระหัตถ์
 นายกราชบัณฑิตยสภาไว้ในหนังสือด้วย เพื่อบรรยายวืคคเลือกท
 ราชบัณฑิตยสภาไ้ว่างไว้และไ้ใช้ไ้ในคราวนี้

ข้าพเจ้าอยากจะไ้ร้อธิบายลักษณะหนังสือของการและวิธี ใช้หนังสือ
 อย่างนี้ไว้เสียในทันที หนังสือของการนั้นปรากฏในข้อบังคับการประกวด
 ว่า “ต้องให้เด็กชานาอายุ ๑๐ ขวบอ่านเข้าใจไ้” หมายความว่าต้อง
 ให้เด็กอ่านเข้าใจไ้เอง โดยตลอด ไม่ต้องถามผู้ใหญ่เลย แต่วิธี
 ที่จะใช้หนังสือให้เป็นประโยชน์นั้น ไม่ใช่เอาส่งให้เด็กเขาไปอ่านแล้วไม่เอา
 ธุระต่อไป ถ้าทำดังนั้นเด็กก็คงไม่อ่านหรืออ่านก็คงไม่ตั้งใจจำข้อความ
 เมื่อให้เด็กอ่านแล้ว ผู้ใหญ่ต้องซักถามสอบทวนความเข้าใจและความจำ
 อีกทหนังสือจะไ้ประโยชน์

เช่นยกเอาหนังสือแจกคราวนี้เป็นตัวอย่าง จะเห็นไ้ว่าหนังสือ
 แบ่งเป็นบทสั้น ๆ เมื่อจบบทหนึ่งมีคำถาม เพื่อสอบความจำและความ
 เข้าใจไว้ด้วย บัคคามารดาของเด็กทไ้รับหนังสือแจกนี้ ควรให้เด็กอ่าน
 บทต่าง ๆ เหล่านี้ในคราวละบทในวันว่าง เช่นวันอาทิตย์หรือวันพระก็ไ้
 เมื่อเด็กอ่านแล้วควรใช้คำถามท้ายบทนั้นซักถามเด็กทเพื่อสอบความจำและ

ความเข้าใจ และอธิบายเพิ่มเติมข้างตามสมควร ถ้าทำดังนี้ก็จะ
ประโยชน์สัมกับความมุ่งหมายของผู้แต่ง และของข้าพเจ้าผู้แจกหนังสือ
ข้าพเจ้าใคร่จะออกความเห็นไว้ในหนังสือ ถึงวิธีที่เราจะดำเนินการ
สั่งสอนศาสนาแก่เด็กไทยด้วยวิธีอย่างไร จึงจะได้ผลดีที่สุด การที่จะสอน
พระพุทธศาสนาแก่เด็กนั้นเป็นของยาก เพราะมีธรรมชาติสูงเกินสมองของเด็ก
เสียโดยมาก จึงต้องใช้วิธีการอย่างระมัดระวัง เพื่อหยิบยักข้อความ
ที่สมควรมาสอนให้เข้าใจได้ และให้ได้ผลจริง

ข้าพเจ้าได้เคยกล่าวไว้แล้ว ว่าชาติชนทนต์ยถาศาสนาคริสต์หรือ
อิสลามเป็นต้น เขาเริ่มสั่งสอนเด็กในทางศาสนาตั้งแต่ยังเล็กมากทีเดียว
เกือบจะว่าพูดได้ก็สอนทีเดียวดีกว่าได้ สำหรับพระพุทธศาสนาเราไม่ควรทำ
เช่นนั้นเหมือนกัน สำหรับศาสนาคริสต์และอิสลาม ข้อที่คนเขาบอกกันสอน
ก็คือหลักสำคัญของศาสนาของเขา ทว่าพระเป็นเจ้าหรือพระยะโฮวาทรงสร้าง
โลกนี้ และสิ่งทั้งปวงทงอยู่ในโลกนี้พระเป็นเจ้าก็ทรงสร้างทงสิ้น การที่
เป็นไปในโลกย่อมเป็นไปตามพระประสงค์ของพระเป็นเจ้า โดยที่ทรงบันดาล
ให้เป็นไปดังนี้ ข้อความเหล่านี้เขาสอนให้เด็ก เชื่อมั่น ทดเถว. สำหรับ
พระพุทธศาสนา ข้าพเจ้าก็เห็นความสำคัญที่เราควรจะต้องให้เข้าใจและให้
มั่นใจเสียตั้งแต่ต้นทีเดียวเหมือนกัน สิ่งที่เป็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนา
นั้นคือ วิญญูสงสาร การเวียนว่ายตายเกิด และ กรรม ทำดีได้ชั่วชั่วได้
ชั่ว “วิญญูสงสาร” และ “กรรม” นี้ เป็นความเชื่อกว่าพระพุทธศาสนา

และเป็นของพราหมณ์ก็จริง แต่ก็ยังเป็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนา เพราะ
 ทนทางปฏิบัติของพระพุทธศาสนา เพื่อให้พ้นจากวิภังการ อันเป็น ความทุกข์
 แด่สิ่งทุกข์ประเสริฐยิ่งนั้นคือความเชื่อใน "กรรม" แด่ละสอนแต่เรื่องกรรม
 อย่างเดียว ไม่สอนเรื่องวิภังการด้วยก็ไม่ใช่สมบูรณ์ ความเชื่อในกรรม
 ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นของประเสริฐยิ่ง ควรเพาะให้มีขึ้นในใจของคนทุกคน
 และถ้าคนทั้งโลกเชื่อมั่นใน "กรรม" แล้ว ข้าพเจ้าเชื่อว่า มนุษย์ในโลก
 จะได้รับความสุขใจขึ้นมา ความเชื่อในกรรมไม่ใช่ความเชื่ออย่าง
 "Fatalist" และไม่ควรเป็นอย่างที่เรียกกันว่า "แล้วแต่บุญแต่กรรม"
 เลย ตรงกันข้าม ควรเป็นสิ่งที่ทำให้คนชวนช่วยทำแต่กรรมที่ดีโดยหวัง
 ผลที่ดี เรื่องวิภังการ และ กรรม นั้นเป็นของสอง "มีความเชื่อ"
 (faith) เพราะเป็นสิ่งที่สงสัยไม่ได้นั่นเชื่อว่าเป็นของจริง แด่ตกเป็น
 ของท่านเชื่อถือว่า "ความเชื่อ" (faith) อันหลายอย่าง

ตามธรรมดาคนเราเมื่อได้รับความไม่พอใจหรือความทุกข์ ก็มักจะ
 พยายามหาที่ ชัด เช่น ชัดใหญ่ ชัดขบถขบถ ขัดริ้วขาด ขัด
 พวกเขยื้อน หรือขัดจนขบถเนยบ อะไรต่าง ๆ แล้วแต่จะเลือกชัด ถ้า
 ชัดสิ่งความมาแล้วไม่เกิดชัดสร้างเทวคาหรือพระเป็นเจ้าอะไรต่อไป อย่างไร
 ก็คือการชัดต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้เกิดความไม่สบายใจทงนั้น และจะทำให้
 ให้เกลียดหรือเบียดเบียนสังทวชคนนั้น ถ้าอย่างนี้ก็หนักหนายกคอกพวกที่เชื่อ
 เทวคาหรือพระเป็นเจ้าความเชื่อจริงและเกรงกลัวจริง ถือเสียว่าความทุกข์

ไต่รบนนค้อพระเจ้าหรือเทวดาสูงไทยคนททำความผิดมา แด่บางครงกเชื่อ
ยาก และอาจสงสัยความยุติธรรมของเทวดาบ้างก็ม

ส่วนความเชื่อในกรรมนั้น เราจะขัดใครไม่ได้นอกจากตัวเราเอง
เราอาจเห็นได้ง่าย ๆ ว่า ความผิดของเรานั้นไต่รับผลทันที อย่างทเรียกว่า
“กรรมตามทัน” นั้นมเป็นอนมมาก ถ้าหากว่าเราไต่รับความทุกขทเรา
แปลไม่ชอทว่าเป็นผลไม้คของอกุศลกรรมอะไรทเราไต่ทำ เราทชอเชื่อว่า
เป็นผลของกรรมในชาติก่อน และพททำกรรมททเพื่อไต่รับความสุขใน
ชาติหน้า ท่อไป (กรรมและวิญสสารทชอสนไปท้วยกันเพราะเหตุนี้)
ข้าพเจ้าเชื่อแน่ว่า ถ้าคนเราเชื่อกรรม จริง ๆ แล้ว จะไต่ความ สุขใจ
ไต่่นอย โดยทไม่ทำไต่รู้สึกทอชอยอย่างไรร เพราะไม่ค่วจะนงหาเรื่อง
ขัดใคร ๆ ทหรืออะไรท่าง ๆ จนไม่ค่วเป็นเรื่อง

โดยเหตุท่าง ๆ ทไต่กล่าวมาข้างบนนี้ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าเราค่วพยายาม
สอนเก็กให้เข้าใจและให้ เชื่อมัน ในกรรมเสียแค่นั้นทเดียว ยังให้เชื่อไต่
เท่าไรยังค ค่วให้ฝังเป็นนิสัยทเดียว นอกจากนั้นค่วสอนให้เก็กเคารพ
ท่อ พระพุทท พระธรรม พระสงฆ์ แม้จะไม่เข้าใจหรือไม่รู้ว่แปลว่า
อะไร ก็ทชอให้เคารพกราบไหว้เป็นนิจ พอเก็กรู้ความมากชนก็อาจส่งสอน
ตามลักษณะของหนังสือทแจกควรวนไต่ค่อไป

ข้าพเจ้าไต่จะชมความสามารถและความพยายามของ หม่อมเจ้าหญิง
พูนพิศมยทไต่แต่งหนังสือสอนเขาประกวก ไต่รับรางวัลเป็นครงแรก ข้าพเจ้า
ชอชมนมทนาในกุศลกรรมของเธอ

ข้าพเจ้าหวังว่าผู้ที่ได้รับหนังสือนี้คงจะมีความพอใจ และจะใช้หนังสือ
นี้ให้เป็นประโยชน์จริงตามความมุ่งหมาย

ด้วยอำนาจพระรัตนตรัย ขอผู้ที่ได้อ่านหนังสือนี้จงมีความสุขเจริญ
ทั้งกายและใจทุก ๆ คน เทอญ

ปณฺธิโก. ๒๖.

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒

(สำเนา)

ที่ ๕๕/๕๔๔

ราชบัณฑิตยสภา

วันที่ ๑๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานกราบบังคมทูลฯ รายงานการ
ประกวดหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก สำหรับที่จะทรงพระ
กรุณาโปรดฯ ให้พิมพ์พระราชทานในวันวิสาขบูชา พ.ศ. ๒๔๗๒
ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

๑. ใน พ.ศ. ๒๔๗๑ มีผู้แต่งหนังสือที่จะประกวดส่งมายัง
ราชบัณฑิตยสภา ๒๔ ราย ผู้แต่งเป็นพระภิกษุ ๕ ราย เป็นคฤหัสถ์
ชาย ๑๖ ราย เป็นผู้หญิง ๓ ราย ส่งมาแต่จังหวัดต่างๆ คือ จังหวัด
พระนคร ๑๒ ราย จังหวัดธนบุรี ๔ ราย จังหวัดพระประแดง ๑
จังหวัดอุบลราชธานี ๑ จังหวัดร้อยเอ็ด ๑ จังหวัดภูเก็ต ๑

๒. ราชบัณฑิตยสภาได้ปรึกษากันตั้งวิธีตรวจหนังสือประกวดดัง
อธิบายต่อไปนี้

ก. ได้เอาวิธีตรวจหนังสือประกวดในมหาวิทยาลัยมาใช้โดย
อนุโลม คือให้สภาเลขานุการผู้เป็นพนักงานรับหนังสือประกวดแต่ผู้
เดียวรับข้อผู้แต่ง และรักษาไว้เป็นความลับ ส่วนฉบับหนังสือที่จะ
ส่งให้กรรมการตรวจตัดสินนั้น ให้เรียกขอด้วยจำนวนเลขว่าสำนวน
ที่ ๑ และสำนวนที่ ๒ เป็นต้นเป็นลำดับไป มิให้ผู้ตรวจรู้ว่าเป็นของผู้
ใดแต่ง

ข. ได้ตั้งอนุกรรมการ มีพระราชวรรังษีเชอกรมหมื่นพิทยา—
 ลงกรณ์ ผู้เชี่ยวชาญวรรณคดี เป็นประธาน ๑ หม่อมเจ้าพร้อม
 ลดาวัลย์ฯ ผู้เชี่ยวชาญพระไตรปิฎก ๑ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
 ผู้เชี่ยวชาญการสอนเด็ก ๑ พร้อมกันตรวจเป็นชั้นต้น และให้อนุ
 กรรมการ เลือกคัดหนังสือซึ่งสำนวนดีเข้าเกณฑ์ควรรับพระราชทาน
 รางวัลได้ไว้ ๖ สำนวน ส่งให้ราชบัณฑิตยสภาตรวจอีกชั้นหนึ่ง เพื่อ
 เลือกคัดเอาแต่ ๓ สำนวน ซึ่งสมควรจะรับพระราชทานรางวัลส่งขึ้น
 ทูลเกล้าฯ ถวายตามประกาศ

๓. อนุกรรมการได้ตรวจหนังสือซึ่งส่งเข้ามาประกวดทั้ง ๒๔
 สำนวน เห็นพร้อมกันว่าสำนวนที่แต่งดีต้องลักษณะตามประกาศ
 สมควรรับพระราชทานรางวัล แต่สำนวนหมายเลขที่ ๒ สำนวนเดียว
 นอกจากนั้นหาเข้าเกณฑ์สมควรรับพระราชทานรางวัลไม่ แต่กรรมการ
 ราชบัณฑิตยสภาได้กำหนดไว้ให้เลือกคัดขึ้นเสนอ ๖ สำนวน จึงช่วย
 กันเลือกต่อไป ได้สำนวนที่แต่งพอไม่สู้ห่างเหินจากเกณฑ์เลือก
 อีก ๓ สำนวน คือ สำนวนที่ ๑๗ ที่ ๒๐ และที่ ๒๓ จะหาดีกว่านั้นอีก
 ไม่ได้ อนุกรรมการจึงส่งขึ้นเสนอต่อกรรมการราชบัณฑิตยสภาแต่
 ๔ สำนวน

๔. สภาเลขานุการได้คัดสำเนาหนังสือประกวดซึ่งอนุกรรมการ
 เสนอ ๔ สำนวนนั้น ส่งให้กรรมการราชบัณฑิตยสภาอ่านตรวจรายตัว
 ทั่วทุกคน แล้วข้าพระพุทธเจ้าจึงให้นัดประชุมราชบัณฑิตยสภาตัดสิน
 เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ มีกรรมการมาประชุมคือ

๑. กรมพระดำรงราชานุภาพ นายก
๒. สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วดีวงศ์ อุปนายกแผนก

ศิลปากร

๓. กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ อุปนายกแผนกวรรณคดี
๔. พระยาโบราณราชธานินทร์ อุปนายกแผนกโบราณคดี
๕. กรมพระจันทบุรีนฤนาถ
๖. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

กรรมการณ์ที่ไม่ได้มาประชุม

๗. พระองค์เจ้าธรรมาวุธ ไปตรวจราชการอยู่หัวเมือง
๘. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ยังอยู่เมืองชลบุรี
๙. ราชบัณฑิตยสภาเห็นชอบพร้อมกันตามมติของอนุกรรมการว่า ในบรรดาหนังสือส่งเข้าประกวดปีนี้ มีสำนวนหมายเลขที่ ๒ สำนวนเดียวแต่งดีต้องตามลักษณะที่ประกาศ สมควรรับพระราชทานรางวัลได้ และได้ปรึกษากันต่อไปว่าจะควรเลือกสำนวนอื่นให้รับพระราชทานรางวัลอีก ๒ สำนวน ให้ครบ ๓ รางวัลตามจำนวนในประกาศ หรือจะตัดสินว่าควรได้รับพระราชทานรางวัลแต่สำนวนหมายเลขที่ ๒ สำนวนเดียว ข้อหลังนราชบัณฑิตยสภาเห็นพร้อมกันว่า หนังสือซึ่งได้รับพระราชทานรางวัลในการประกวดเป็นของจะปรากฏอยู่ต่อไป ต้องถือเอาแต่ข้อที่แต่งดีถึงขนาดเป็นหลัก ถ้าปล่อยให้หนังสือซึ่งแต่งไม่ได้ถึงขนาด ขนข้อว่าเป็นหนังสือได้พระราชทานรางวัล การประกวด

ก็จะไม่เป็นคุณตามสมควร ด้วยเหตุนี้ราชบัณฑิตยสภาจึงพร้อมกันลง
มติว่า ในการประกวดหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กประจำ
พ.ศ. ๒๔๗๒ ควรได้รับพระราชทานรางวัลแต่สำนวนหมายเลขที่ ๒
สำนวนเดียว

๖. เมื่อเสร็จการตัดสินแล้ว จึงส่งให้พระพิณิจวรรณการ สภา
เลขานุการขยายข้อผู้แต่งหนังสือสำนวนหมายเลขที่ ๒ เพื่อจะได้นำ
ความขึ้นกราบบังคมทูลฯ พระพิณิจวรรณการแถลงความชงกรรมการ
ราชบัณฑิตยสภาทุกคน รวมทั้งตัวข้าพระพุทธเจ้าด้วย มิได้คิดคาดว่า
ผู้แต่งหนังสือประกวดสำนวนหมายเลขที่ ๒ นั้น คือหม่อมเจ้าหญิง
พูนพิสมัย ดิศกุลฯ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวาย
สำเนาหนังสือประกวดสำนวนหมายเลขที่ ๒ ของหม่อมเจ้าหญิง
พูนพิสมัยมาพร้อมกับรายงาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ข้าพระพุทธเจ้า ดำรงราชานุภาพ ขอเดชะ

นายกรัฐมนตรี

บทที่ ๑ คุณพระพุทธรเจ้า

ใครเป็นพระพุทธรเจ้า และทำไมเราจึงกราบไหว้นับถือท่าน?

พระพุทธรเจ้าท่านเป็นลูกพระเจ้าแผ่นดินในประเทศอินเดีย
ท่านได้รับความสุขสบายมาตั้งแต่ท่านเกิด มีพี่เลี้ยงเพื่อนเล่นคอย
ตามใจให้สนุกสบายอยู่เสมอ แต่ท่านเป็นเด็กฉลาด ถึงแม่จะมัวแต่
คนคอยตามใจท่านท่านก็ไม่มัวเล่นเพลินไปแต่กับความสุข ท่านชอบ
เรียนชอบรู้ ถ้าท่านได้เห็นหรือได้ยินอะไรมาแล้ว ท่านก็เก็บเอา
มาคิดว่า ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น? ทำไมเขาจึงพูดกันเช่นนั้น? ท่านชอบ
คิดชอบรู้มาแต่เล็ก ๆ จนท่านโตขึ้น ท่านได้ทรงเห็นคนเราเกิดมา
แปลก ๆ กัน ที่เกิดมาเป็นคนจนแต่ความทุกข์ก็เกิดมาจน
เป็นสุขสบายก็มี บางคนชอบชกตีวิวาท แต่บางคนก็เรียบร้อย พุด
จาเพราะกิริยางาม บางคราวท่านได้เห็นคนแก่ที่ไม่แข็งแรง จะเดิน
ไปไหนก็ต้องให้คนจูงไป จำอะไรไม่ได้ หลง ๆ ลืม ๆ ดูน่าสงสาร
บางคนก็เจ็บไขร้องไห้บางครั้งบ้าง เพราะความเจ็บปวดไม่สบาย
บางคนก็ล้มตายจากกันไป ทำให้ญาติพี่น้องร้องไห้เสียตายด้วยความ
คิดถึง เมื่อท่านเห็นแล้ว ท่านสลดพระทัยทรงคิดว่าทำไมหนอความ
แก่ ความเจ็บไข้และความตายนี้ คนทุกคนที่เกิดมาแล้วจึงหนีไม่พ้น
ได้เลยสักคนเดียว ถึงแม้จะเกิดมาเป็นคนจนหรือมั่งมี เป็นไพร่

เป็นผู้ ก็ต้อง แก้ ต้อง เจ็บ ต้อง ตาย ด้วยกันทั้งนั้น และทำไม
 เราจึงมีความทุกข์บาง ความสุขบ้างเช่นนี้ และทำอย่างไรเราจึงจะ
 เป็นสุขสบายได้เสมอไป ท่านทรงคิดหาเหตุผลอยู่หลายปี แต่ก็ยัง
 คิดไม่ออกได้ เพราะท่านมีพระราชกรณียกิจเมืองมาก ต่อมาภายหลัง
 ท่านจึงทรงบำเพ็ญทางเมือง ทรงลูกเมีย ออกไปบวชอยู่คนเดียวในท้องบ
 สงัด ไม่มีใครทวน เพื่อดูคิดค้นหาสิ่งที่จะแก้ทุกข์ของคนในโลกนี้

ในที่สุดท่านก็คิดเห็นได้ว่า คนเราที่เกิดมาแปลกๆ กันนั้น
 เป็นเพราะทุกคนต่างทำดีบ้าง ทำชั่วบ้าง แปลกๆ กันเป็นเหตุ ผล
 ของการทำชั่วก็ต้องมีทุกข์ ผลของการทำดีก็มีความสุข เพราะฉะนั้น
 ถ้าใครอยากเป็นสุขสบายก็ต้องมีอย่างเดียวแต่ อย่าทำชั่ว ทำแต่ดี
 และต้องตั้งใจถือความดีไว้ให้แน่นนอนเสมอ จึงจะมีความสุขได้จริง
 เมื่อท่านคิดได้และทำตัวของท่านให้สบายได้แล้ว ท่านก็นึกถึงคน
 อื่นๆ ไม่เก็บนั่งไว้เป็นความสุขของท่านแต่คนเดียว ท่านพยายาม
 สอนสอนให้คนอื่นเข้าใจ และรู้จักทำตัวให้มีความสุขสบายเหมือน
 ตัวท่าน

ท่านเป็นถึงลูกพระเจ้าแผ่นดิน มีความสุขสบายแล้วทุกอย่าง
 ท่านจะไม่นึกถึงคนอื่นๆ ในโลกนี้รวมทั้งตัวเราด้วยก็ได้ แต่ท่านมิ
 ไตร่ตรองแต่ตัวท่านคนเดียว ท่านสู้สละทิ้งยศศักดิ์บ้านเรือน ลูกเมีย
 ของท่าน ออกไปเที่ยวหาสิ่งซึ่งจะแก้ทุกข์ได้แล้ว เทียบสอนให้
 เราทำดีทุกๆ คน เพราะจะได้เป็นสุขสบายไม่ทุกข์

เมื่อท่านนึกถึงเรา คิดให้ความดีให้เรามีความสุขสบายเช่นนั้นแล้ว
เราก็จำต้องนึกถึงพระคุณของท่าน กราบไหว้นับถือและทำตามที่ท่าน
ได้สั่งสอนไว้

ถึงว่าท่านตายไปนานแล้วก็ดี (พระพุทธเจ้าตาย เขาเรียกว่า
“นิพพาน”) ขอเสียงและคุณความดีของท่านก็ยังอยู่จนทุกวันนี้
คนแต่ก่อนที่เขานับถือท่าน เขาจัดทำพระรูปท่านไว้บูชา ตั้งไว้ใน
วัดซึ่งเป็นที่คนไปมาได้มาก ๆ บางคนเขาก็ตั้งไว้ในบ้านเรือนของเขา
เอง เพื่อจะได้กราบไหว้บูชาได้บ่อย ๆ เพราะสิ่งไรที่เราได้เห็นบ่อย
เราก็นึกถึงบ่อย ถ้าไม่มีพระรูปท่านไว้ ถึงเราจะรู้ว่าท่านมีคุณแก่เรา
เราก็จะเลือน ๆ ลืม ๆ ไปเสีย เพราะไม่มีอะไรคอยเตือนใจ เพราะ
ฉะนั้น เราควรจะมีพระพุทธรูปไว้ในเรือน สำหรับจะได้กราบไหว้
บูชาได้ทุก ๆ วัน ในเวลาจะนอนหรือตื่นนอนแล้ว ถ้าเรากราบไหว้
นึกถึงพระคุณของท่านอยู่เสมอแล้ว จะทำให้ใจเราดี ทำให้ใจเราคิด
อยากจะทำดีตามท่าน เพื่อจะได้ความสุขสบายอย่างท่านบ้าง

คำถามบทที่ ๑

๑. เมื่อพระพุทธเจ้าท่านเป็นเด็ก ท่านฝึกกับเด็กคนอื่น ๆ อย่างไร?
๒. พระพุทธเจ้าท่านคิดอย่างไร จึงออกบวช?
๓. ทำไมพระพุทธเจ้าท่านจึงเที่ยวสั่งสอนคนอื่น?
๔. เมื่อเราไหว้พระควรจะทำนุกอย่างไร?

บทที่ ๒ คุณพระธรรม

พระธรรมคืออะไร ?

พระธรรม คือคำที่พระพุทธเจ้าท่านได้ทรงสั่งสอนไว้ไม่ให้เราทำชั่ว ให้เราทำดี ทำชอบ ให้ทำใจให้โปร่ง ให้เรารู้จักคิดหาเหตุและผล ว่าสิ่งไรที่ทำให้เราเป็นทุกข์ สิ่งไรที่ทำให้เราเป็นสุข เช่นเราทุกคนไม่อยากจะร้องไห้ แต่ทำไมบางครั้งเราจึงร้องไห้ โดยมากเราร้องไห้ เพราะเราถูกทำโทษ เราถูกตี เราอยากได้อะไรแล้วเราไม่ได้

ก็ทำไมเราจึงถูกตีหรือถูกทำโทษเล่า เราต้องทำผิดหรือชุกชนเป็นแน่แท้เดียว เพราะฉะนั้น ถ้าเราระวังไม่ทำผิดและไม่ชุกชนแล้ว ครูกก็จะไม่ตีหรือทำโทษที่เป็นเหตุให้เราร้องไห้ ถึงแม้เวลาเราร้องไห้ เพราะอยากได้อะไรแล้วไม่ได้ดังใจก็คิด ถ้าเราลองหยุดกลับมาใจว่าไม่อยากจะไต่เสียแล้ว เราก็จะไม่ร้องไห้เลย เราต้องพยายามหาเหตุและผลเสมอ แล้วเราจึงจะเห็นได้ว่าเป็นเพราะอะไร เมื่อเรารู้แล้วเราก็จะได้ระวังไม่ให้เราต้องร้องไห้ และเมื่อเราไม่ต้องร้องไห้แล้ว ก็เป็นอันว่าเราไม่ทุกข์แล้ว แต่ถ้าเราปล่อยใจให้เราต้องร้องไห้เมื่อไร ก็เป็นความผิดของเราเอง เพราะหลงไม่ดูความที่เป็นจริง

อนึ่ง พระพุทธเจ้าท่านทรงสั่งสอนไว้ว่าคนเราเกิดมาเหมือนกันหมด เราเกิดมาแล้วเราก็ต้องโตขึ้นทุกๆ วัน จนแก่ลงทุกทีๆ บาง

คราวเราเกิด ^{๘๘} แล้วเราก็ต้องตายในที่สุด ^{๘๙} ถ้าเราไม่เกิดโลกก็จะไม่มี
 คนเหลืออยู่เลย เพราะตายกันไปหมด และเมื่อเกิดมาแล้ว ก็ไม่มี
 ใครเลยสักคนเดียวที่จะไม่เจ็บ ไม่แก่ และไม่ตาย เราหู มตา
 มปาก มลิ้น มขา มแขน ไว้ใช้อย่างเดียวกัน เราความรู้สึกเกลียด
 โกรธ รัก ชอบ เหมือนกันทุกคน เพราะฉะนั้นสิ่งไรที่เราไม่ชอบ
 ไม่อยากได้ คนอื่น ๆ ก็คงไม่ชอบไม่อยากได้เหมือนเราได้เหมือน
 กัน เช่นเราไม่อยากให้ใครเกลียดเรา เราก็ต้องไม่เกลียดใคร เราไม่
 ชอบให้ใครมาพูดจาหยาบคายขู่ตวาดกับเรา เราก็ต้องพูดจาให้เรียบร้อย
 อ่อนหวานกับคนทั่วไป ถ้าเราไม่ชอบให้ใครหัวเราะเยาะ เราไม่ชอบ
 ให้ใครเดินมาเตะเรา หรือขำหัวเราไป เราต้องแสดงกริยาอ่อนน้อม
 ไม่เยาะ ไม่เตะ ไม่ขำใคร

ความสวยไม่^{๙๐}เป็นของสำคัญ เพราะเราบนหน้าให้เราสวยไม่ได้
 และถึงแม้จะบนได้ก็เป็นของไม่คงอยู่แน่นอน เพราะเราอาจจะหกล้ม
 หรือเจ็บไข้จนตาบอดปากเบียว หรือแขนหักขาหักเมื่อไร ๆ ก็ได้ ถ้า
 เราเคราะห์ร้ายเกิดเป็นขี้คนเช่นนั้นเมื่อไรแล้ว การที่เราคิดเห็นว่าตัวเรา
 สวยก็จะหายไปหมด ส่วนกริยาดี เรียบร้อย พูดจาเพราะไม่หยาบคาย
 นำใจซอตรง ไม่คดโกงใคร ไม่เอาเปรียบใคร มีความเมตตาสงสาร
 ช่วยเหลือผู้อื่น สงเคราะห์เป็นของที่เราทำได้ และถ้าทำอยู่
 เสมอ ๆ จนเคยแล้ว ก็จะเลยเป็นความติดติดตัวอยู่จนตาย คนที่ได้อยู่
 แล้ว ก็จะดียิ่งขึ้น ถ้าคนที่ไม่เคยทำได้เลย แล้วเห็นดทำได้อะไร

เป็นคนดีได้เสมอไป ความดีเช่นนี้เป็นของอยู่คงทน ถึงแม้จะหกล้ม
เจ็บไข้เท่าไรก็ไม่สูญหายไปได้ เพราะฉะนั้นคนที่ดีจึงเห็นว่า กิริยา
เรียบร้อย พุดจาไม่หยาบคาย น่าใจดี เป็นความดียิ่งกว่าความสวย
งามเป็นอันมาก

ความคิดที่ให้เราทำอะไรได้ด้วยเห็นแก่ความพอใจของตัวเอง
เดี๋ยวนี้ เป็นความคิดที่เลวและโง่ เพราะคนที่ไม่นึกเห็นแก่ผู้อื่น
ตัวเองก็ตรงกัน คือจะไม่ใคร่เขานักถึงเลย ถ้าไม่มีใครนึกถึง ไม่มี
ใครชอบ เราก็จะไม่มียกย่องชื่นชมเลย คงเหลือแต่ตัวคนเดียว
ไม่มีใครจะพูดเล่นด้วยในเวลาสนุก ไม่มีใครจะช่วยคิดอ่านในเวลา
ทุกข์ เราจะไม่มีความสุข เพราะไม่มีใครเลยที่จะชอบอยู่ในโลก
คนเดียว

เพราะฉะนั้นเราจึงต้องนึกถึงใจผู้อื่นบ้าง คนที่นึกถึงคนอื่น
กว่าตัวเองนั้น นับว่าเป็นผู้ที่นับถือพระพุทธเจ้าแล้วอย่างแท้จริง
เพราะท่านได้ทรงเป็นตัวอย่างไว้แล้ว ที่ได้เสด็จออกไปเที่ยวสั่งสอน
แก่คนทั่วไป โดยมีใจนึกถึงความเหนื่อยยากที่จะมีแก่พระองค์ท่าน
ทรงมุ่งหมายแต่จะให้เราเข้าใจคำสั่งสอนอันดีของท่าน ที่เราเรียกว่า
“พระธรรม” นั้น แล้วทำตาม จนเห็นว่าเป็นความสุขจริงเท่านั้น
พระธรรมนั้นมีมากมายหลายอย่าง ทักลวามาขงตนนั้น เป็นแต่บางอย่าง
เท่านั้น เราจะพบพระธรรมได้ในที่ทุกแห่งถ้าเราตั้งใจจะค้นหา เช่น
เราไปดูหนังฉาย เราจะได้เห็นแทบทุกเรื่องว่าพระเอกนางเอกข้าง

หน่ง และมสุรายคนโก่งข้างหน่ง ใจเรมักจะเขากับพระเอกนางเอก
 เอาใจช่วยอยากไหชนะ และเกลียดคอกข้างหน่งซงเป็นสุราย ทำไม
 เรมถึงเกลียดคสุราย และชอบเอาใจช่วยพระเอกนางเอก จะเห็นได้ทัน
 ทว่าเพราะสุรายเป็นคนโก่ง เป็นคนชั่ว เราจึงเกลียด ส่วนพระเอก
 นางเอกเป็นคนดีเราจึงชอบ แม่แต่เรื่องที่เขาแต่งขึ้นเช่นนั้น เรา
 ยังชอบคนดีเกลียดคนชั่ว ก็เราเป็นคนแท้ ๆ ไม่ใช่แต่งขึ้น ถ้าเรา
 เป็นคนดีทำไมจะไม่ใครชอบ ทำไมจะไม่ใครเอาใจช่วย ไม่มีหน่ง
 เรื่องใด หรือหน่งสออ่านเล่นเรื่องใดเลยที่ คนชั่ว จะชนะ คนดี
 ได้ เขาไม่ได้แต่งขึ้นสำหรับสอนให้เราทำชั่ว เขาจะซให้เราเห็น
 วิธโก่งของคนชั่วเท่านั้น เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วว่าอย่าไปเก็บเอามาคิด
 ให้ผิดทาง และอย่าลืมนว คนชั่วไม่เคยชนะคนดีเลย

ถึงสงอนก็เหมือนกัน เช่นเราไปดูฟุตบอล เรากชอบเอาใจ
 ช่วยข้างที่เล่นเรยบรอยถูกต้องชอบกับ เราไม่ชอบข้างที่เล่นเกะกะ
 คัดเอาแต่ชนะอย่างเดียว เพราะการเล่นทุกชนิดต้องมแพมชนะ
 ถึงแมจะเสมอกันเขาก็ต้องไหเล่นกันใหม่ เพื่อให้รู้แนวข้างไหนแพ
 ข้างไหนชนะ จึงเป็นธรรมดาที่จะต้องแพชนะกันข้างหน่ง มฉะนั้น
 ก็ไม่เป็นการเล่น ฝ่ายแพก็ไม่เสียหายอย่างใด แต่ควรคิดว่าทำไม
 จึงแพ บางทีคงเป็นด้วยจัดคนไว้ผิดหรือช่วยกันไม่ทันทั่วทั้ง เมื่อจบ
 ได้ว่าผิดเพราะอะไรก็แก้ไขเสียใหม่ และหวังชนะในคราวหน้าได้
 ไม่ควร คิดว่าที่เราแพ เพราะเราไม่ได้ซก ได้ค่อย ไม่ได้แก่งเขา

เช่นนั้น ๆ ถ้าคิดเช่นนั้นเป็นผดแผ่ เพราะถ้าเราเล่นเกะกะอย่างนั้น
ถึงแม้จะชนะก็ไม่มีใครชม กลับจะทำให้คนดูสงสารอีกฝ่ายหนึ่ง
ถูกเรารังแก และจะไม่มีใครชอบดูเราเล่นอีกต่อไป ในที่สุดก็
ได้ผลอะไรเลย นอกจากเราไปประกาศกับคนดูที่เขาคอยดูอยู่
ร่อย ๆ คนขึ้นไป ว่าเรากับพวกของเราเป็นคนทีเกะกะใจร้าย กิริยาทำ
ทางเป็นไพร่ไม่ควรคบหาเป็นเพื่อนฝูงด้วย

การที่ เป็นไพร่ เป็นผู้ดี นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเฉพาะที่เราเกิดมาเป็น
ใคร ไพร่เป็นผู้ดีก็ได้และผู้ดีเป็นไพร่ได้เหมือนกัน คำว่า ผู้ดี
นั้นเขาหมายความว่า ผู้ประพฤติดี เป็นคนดี ถ้าเขาหมายความว่าเกิด
มาเป็นอะไร เขาก็ใช้คำว่า ผู้เกิดดี เป็นแน่แท้ เพราะฉะนั้นเราจะ
เป็นอะไรก็เพราะ ความประพฤติของเรา มากกว่าสิ่งอื่น ถ้าเกิดมา
เป็นไพร่แล้วทำตัวให้หมกมุ่นธรรม ทำแต่ความดี แล้วเรียกว่า
เป็นผู้ดีแล้ว ถ้าเกิดมาเป็นผู้ดีแต่ไม่ทำดีอะไรเลย ก็แปลว่าเป็นไพร่
นั่นเอง

จริงอยู่คนที่เกิดมาในตระกูลที่ดี ที่เราเรียกว่าผู้ดีนั้นย่อมมีโอกาส
ทำดีประพฤติได้มากกว่าคนที่เกิดมาเป็นไพร่ เพราะได้อยู่ได้เห็น
แต่คนที่เขาทำดีกันมาแล้วหลาย ๆ ชั่วคน มีบุญบารมี ช่วยกันสั่ง
สอนให้รู้จักแต่ความดี จะทำบาปก็อายและกลัว เพราะไม่เคยทำ
ไม่เคยเห็นเขาทำกัน ผู้ที่เกิดมาในตระกูลดีนั้นจึงเป็นผู้ดีได้ง่ายกว่าไพร่

ส่วนไพร่คนเกิดมาในหมู่คนจนโดยมากพ่อแม่ทั้ง ๆ ขว้าง ๆ ไม่
มีใครดูแลรักษา ได้ยินแต่ถ้อยคำทักทายบ ๆ คาย ๆ ประปนอยู่แต่กับ
คนจนที่คิดหากินโดยไม่เลือกทาง ก็เป็นการยากที่จะเห็นความดีได้

ถึงแม้การแตกต่างกันมอยุ่เช่นนกตี่ ก็ยังมีข้อที่จะแก้ไขได้ด้วย
ความประพฤติของเรานเอง เพราะฉะนั้นถ้าผู้เกิดมาเป็นไพร่แต่ทำ
ตัวดี ใจคอดี ไม่ทำบาป กิริยาเรียบร้อย พุดจาเพราะไม่หยาบ
คายแล้ว ก็น่าชมเสียดยิ่งกว่าผู้เกิดมาดีเสียอีก เพราะเขาไม่เคยเห็น
ความดีเลยเขายังทำได้

แต่ถ้าผู้เกิดมาในทิดแล้วไม่ทำดีเลย ก็จะได้รับความคิดเย็น
มีแต่คนเกลียดชังกว่าคนที่เกิดมาเป็นไพร่เป็นอันมาก

ฉะนั้นเมื่อเราอยากเป็นผู้ดี ก็ต้องทำตัวให้เป็นคนดีเสมอ จึง
จะเป็นผู้ดีจริง

พระธรรมมออยู่รอบ ๆ ตัวเราเสมอ ถ้าเราหมั่นฟัง หมั่นคิด หมั่น
ถาม และหมั่นจำ ก็จะได้พบได้ ถ้าเราเฉย ๆ เมิน ๆ เสีย เราก็จะไม่
ได้ความรู้อะไรที่เป็นประโยชน์แก่ตัวเราเลย คนที่ไม่รู้จักคิดเป็นคน
โง่ คนที่คิดแต่ในทางทิดเป็นคนฉลาด คนที่คิดแต่ในทางชวก็เป็นคน
ชั่ว เราทุกคนอยากเป็นคนฉลาด อยากเป็นคนดี เพราะฉะนั้น
เราต้องเลือกฟัง เลือกคิด แต่ในทางทิด หมั่นฟังครูสอน หมั่น
ฟังพระท่านเทศน์ ให้เราเกิดความรู้ ความดีก็จะมออยู่แก่ตัวเราเอง
เราไม่ควรจะห่วงเล่นเกินไป เพราะเราบอกตัวเราให้ไปเล่นเมื่อไรก็ได้

แต่เราจะไปบอกให้ครูหรือให้พระท่านเทศน์ให้เราฟังเมื่อไร ตามชอบใจไม่ได้ เพราะฉะนั้นเมื่อมีโอกาสเราควรจะอดสำหองอกตั้งใจฟังให้เป็นความรู้ไว้เสมอ ๆ

บางครั้งเราอาจจะท้อใจ เพราะฟังไม่เข้าใจบ้าง แต่ไม่ควรทำใจว่าฟังไม่ได้เพราะไม่เข้าใจ แล้วก็เลยหนีไม่ฟังเสียทีเดียว ถ้าเราทำเช่นนั้น ก็แปลว่าเรายอมรับว่า เราโง่กว่าคนอื่น ๆ ที่เขานั่งฟังอยู่ได้ ซึ่งเป็นของน่าอาย

ของทุกสิ่งเราต้องฝึกหัดก่อน แรก ๆ เราหัดอ่านหนังสือ เขียนหนังสือ เราก็เห็นว่ายาก จำไม่ได้ เขียนก็ไม่ตรง แต่พอเราพยายามเขียนไปอ่านไปจนได้แล้ว เราก็ไม่รู้สึกว่ายากเลย เราต้องพยายามฟังพยายามทำติดต่อไปเสมอ ๆ เมื่อทำได้จนเคยแล้วก็จะไม่รู้สึกยากเช่นเดียวกัน

คำถามบทที่ ๒

๑. พระพุทธเจ้าท่านสอนให้เราทำอะไร ?
๒. คนทั้งปวงเหมือนกันอย่างไร ?
๓. ความสวยงามกับความดี ผิดกันอย่างไร ?
๔. ทำไมเราจึงต้องนึกถึงใจผู้อื่น ?
๕. ใครกับผู้ที่ผิดกันอย่างไร ?
๖. เราควรทำอย่างไรจึงจะรู้พระธรรม ?

บทที่ ๓ คุณพระสงฆ์

พระสงฆ์ทำอะไร ?

พระสงฆ์ คือนักบวชที่บวชแล้ว เงินทอง ลูกเมีย โภชนา นุ่งผ้าเหลืองออกไปบวชอยู่ตามวัด ทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า คอยเรียนให้รู้ตามท่านแล้วก็เที่ยวสั่งสอนคนอื่น ๆ ต่อไป

เด็ก ๆ มักไม่เข้าใจและชอบถามว่าทำไมผู้ที่เป็นพระสงฆ์ จึงต้องบวชเงินทองลูกเมียไปแต่ลำพังคนเดียว ถ้าเรากลัวที่จะเห็นได้ว่า ธรรมดาคนที่บวชแล้วจะต้องเป็นห่วง กลัวหักพังหรือไฟไหม้ อยากอยู่แต่ในที่แห่งเดียวโดยความสุขสบายส่วนตัว คนที่มีเงินทองทรัพย์สินสมบัติมาก ก็เป็นห่วงว่าจะหมดสิ้นไปเพราะถูกขโมย หรือใช้สอยเสียจนหมด จึงจะต้องคิดหาเพิ่มเติม ความคิดก็จะมัวอยู่แต่เรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ คนที่มีลูกมีเมียก็ไม่มีใครจะอยากจากไป ด้วยความรักบ้าง เป็นห่วงบ้าง ใจคอก็คงจะไม่ปลอดโปร่ง นึกถึงการที่จะเที่ยวไปสั่งสอนคนอื่น ๆ ได้สะดวก ตามที่กล่าวมานี้ควรจะเห็นได้ว่า บวชแล้ว เงินทอง ลูกเมีย เป็นสิ่งที่ผูกใจคนไว้ให้มัวแต่นึกถึงเฉพาะความสุขของตัวเอง

โดยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าจึงได้ พระสงฆ์ที่เป็นลูกศิษย์ของท่านคิดเป็นผู้ที่ตัดขาดจากการที่เห็นแก่ตัวท่านคนเดียวแล้ว ท่านจึงละทิ้ง

ความสุขเหล่านั้น ทำใจท่านให้ไม่หมอง เพื่อจะได้เที่ยวสั่งสอนคนใน
โลกนี้ได้ทั่ว ๆ ไป

ถ้าพระสงฆ์ไม่มี ก็ไม่มีใครที่จะจดจำคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
ไว้ได้ เราก็จะไม่ไ้รู้พระธรรม เพราะเราพึ่งเกิดเมื่อพระพุทธเจ้า
ท่านตายเสียแล้วเป็นเวลา ๒๐๐๐ ปีแล้ว

เพราะฉะนั้นพระสงฆ์เป็นผู้เรียนรู้และเก็บรักษาไว้ต่อ ๆ มาจน
ถึงเรา เราจึงต้องนึกถึงพระคุณของท่าน

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าแก่เราเป็นอย่าง
ยิ่ง เพราะท่านช่วยสั่งสอนให้เราเป็นคนดี เป็นคนไม่มัวเมา คนที่มี
บาปจะอยู่เป็นสุขไม่ได้ เพราะคนทุกคนอยากเป็นคนดี หรืออยาก
ให้คนอื่น ๆ เขาเห็นและชมเชยว่าเราเป็นคนดี ถ้าทำบาปไปแล้วก็จะ
ต้องกลัวคนอื่น ๆ รู้ กลัวเขาจะแกล้งแค้น กลัวเขาจะดูถูก เมื่อเราต้อง
มีความกลัว มีความระวังตัวอยู่เช่นนั้นเสมอแล้ว ใจเราก็จะไม่เป็นสุข
ได้เลย

คำถามบทที่ ๓

๑. ทำไมพระสงฆ์ท่านจึงทิ้งบ้านเรือนออกไปบวช ?
๒. พระสงฆ์มีคุณอย่างไร ?

บทที่ ๔ ศีลหา

บาปคืออะไร? อะไรที่เป็นบาป? ถ้าจะตอบง่าย ๆ ก็คือการที่
เราทำให้ผู้อื่นเขาเดือดร้อน จนในที่สุดตัวเราเองก็มีความสุขได้
เช่นนี้เรียกว่า บาป เพราะฉะนั้นถ้าเราจะไม่ทำบาป อย่างน้อยเรา
จะต้องทำตามทพพระพุทธเจ้าท่านได้ทรงห้ามไว้ ๕ ข้อ ที่เรียกว่าศีล ๕ คือ

๑) ปาณาติปาตา เวรมณีสิกขาปะถัง สมาธิยามิ ซึ่งแปลว่า
เราจะไม่ทำร้ายร่างกายผู้อื่นผู้ใด โดยฆ่าเขาให้ตายกีด หรือทรมาน
เขาให้เจ็บปวดอย่างไรกีด

เพราะการทำร้ายเขาเช่นนั้น ไม่ให้ผลดีแก่คนทำเลย ถ้าแม้จะ
พอใจว่าได้ทำการแก้แค้นทดแทนสำเร็จ ก็เฉพาะแต่ในเวลาที่เรา
กำลังโกรธอยู่เท่านั้น เสร็จแล้วเราก็จะต้องเป็นทุกข์ กล่าวว่าเขาจะ
จับได้และถูกลงโทษตอบแทน ตามที่ได้ทำไว้มากและน้อย ใจคอก็จะ
ไม่เป็นสุขได้ตลอดไป เพราะกลัวบาปที่ตัวได้ทำไว้เอง เพราะฉะนั้น
ถ้าเราไม่ทำให้ใครเจ็บปวด ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตใคร มีใจเมตตาสงสาร
รู้จักเห็นแก่ใจเขาใจเรา ว่าเราไม่อยากตาย เราไม่อยากเจ็บปวด
บอบช้ำลำบากอย่างไร คนอื่น ๆ เขาก็รู้สึกอย่างเดียวกับเราเหมือนกัน
เมื่อเรารู้ได้เช่นนั้นแล้ว เราก็จะไม่ทำบาป ใจเราก็จะเป็นสุขไม่ต้อง
หวาดเกรงว่าจะถูกรับโทษตอบแทน หน้าตาเราก็จะแจ่มใสเบิกบาน
ด้วยไม่มีทุกข์ คนทั่วไปก็จะเห็นว่าเราใจดี ไม่ดุร้าย

๒) อะทินนาทานาเวระมะณีสักขาปะทัง สะมาทียามิ ซึ่งแปลว่า เราจะไม่ลักไม่ขโมย ไม่คิดเอาของของคนมาเป็นของเรา โดยที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้

เพราะของของใครใครก็รักไม่อยากจะให้สูญหายไปเสีย ถ้าเราไม่ลักไม่ขโมยไม่เอาของของใคร ถึงแม้จะเก็บได้ก็สับสนว่าเจ้าของเพื่อกันให้เขา แล้วเขาก็ยกย่องชมเชยว่าเราเป็นคนดีเป็นคนไว้วางใจได้ ถ้าของของใครเขาหาย เขาก็จะไม่สงสัยว่าเราเป็นคนเอาไป และถ้าของของเราหายบ้าง เขาก็คงจะช่วยค้นหาให้เพื่อตอบแทนน้ำใจของเรา ถ้าทำตัวให้เขาเชื่อว่าเราเป็นคนดีจริงๆ แล้วจะอยู่ที่ไหน จะอยู่กับใคร ก็เป็นสุขทุกเวลา

๓) กามะสุมิจจาจาราเวระมะณีสักขาปะทัง สะมาทียามิ ซึ่งแปลว่า เราจะไม่ล่วงเกินลูกเมียของใคร ที่เขาไม่ได้ยกให้เป็นของเราแล้ว

สโถงคนมกฺคฺคฺทไห เรารู้จักการ เชื้อถือ และไว้วางใจ ต่อกัน และกัน เพื่อดัดการทะเลาะวิวาทอันเป็นเหตุให้เราแตกร้างจากกัน เพราะคนทุกคนโดยมากมีอุปการะเหมือนเป็น เจ้าของ อยู่ เช่นเวลาเราเป็นเด็กเป็นหนุ่มเป็นสาว เราอยู่กับพ่อแม่ พ่อแม่เลี้ยงดูรักษาอยู่ เราก็คือเป็นของรักของพ่อแม่ ครั้นเราโตขึ้นถ้าเราแต่งงานไป เราก็คือเป็นของรักของพ่อของแม่ต่อไป เป็นธรรมดาของสิ่งไรที่เรารัก เราย่อมหวงแหนอยากได้ไว้เป็นของของตัวเอง เรามักมีความรู้สึกอย่างไร

คนอนเขาก็มีความรู้สึกอย่างนั้น เราอยากได้ความรักความชอบตรงจาก
 ผู้ใด เราก็ต้องมีความรักความชอบตรงต่อผู้นั้น อย่าคิดนอกใจผู้เป็น
 เจ้าของ หรือพยายามแย่งชิงความรักของผู้นั้น ซึ่งจะทำให้เขาแตก
 ร้าวกันได้ เมื่อเรารู้จักทำใจให้ชอบตรงต่อผู้นั้น และรู้จักเพียงพอใน
 ความสุขของตัวที่หามาได้โดยดีแล้ว เราก็จะมีแต่ความสุขสบาย ไม่
 มีเหตุจะต้องวิวาทบาดทะเลาะกับผู้ใด ความสุขความเจริญทั้งปวงก็จะ
 เป็นของเราเอง

๔) มุสาวาทาเวระมะณีสักขาปะทัง สะมาทียามิ ซึ่งแปลว่า
 เราจะไม่พูดปด

ถ้าเราไม่พูดปดแล้ว เราพูดอะไรๆ เขาก็จะเชื่อ และทั้งไม่ต้อง
 เสียเวลาคิดเรื่องขึ้นใหม่ มีความจริงอยู่อย่างไรเราก็พูดไปอย่างนั้น ซึ่ง
 เป็นการง่ายกว่าการปดเป็นอันมาก คนที่พูดปดนั้นถึงจะไม่มีใครรู้ก็ชั่ว
 ประเดี๋ยวเดียวแล้วเขาก็จับได้ เมื่อเขาจับได้แล้วเขาก็จะไม่คบเป็น
 เพื่อนนอกเลย เพราะจะพูดอะไรก็ไม่มีใครเชื่อเสียแล้ว ผลที่สุดก็จะ
 ไม่มีใครชอบพูดด้วย ใครเห็นเขาก็จะหัวเราะเยาะและดูถูกว่าเป็นคน
 พูดไม่จริง จึงไม่มีใครชอบ ฉะนั้นเราต้องเป็นคนพูดจริง แม้จะพูด
 ผิดไปบ้าง หลงลืมไปบ้าง หรือเข้าใจผิดไปบ้างก็ดี เมื่อรู้ตัวแล้วจะ
 ต้องรีบแก้ไขให้ถูกต้องกับความจริง ควรแสดงความเสียใจทันทีว่า
 เราได้พูดผิดไปเพราะเหตุนี้ๆ คนที่ทำอะไรผิดแล้วรู้สึกเสียใจและ

กลับทำให้ถูกคิดได้นั้น ไม่เป็นสิ่งที่น่าอายเลย และดีกว่าคนที่ผิดแล้ว
ไม่กลับทำดีเป็นอันมาก

๕) สุภเมระยัมมัสสะปะมาทัฏฐานาเวระมะณัสสิกขาปะทังสะมา
ทิยามิ ซึ่งแปลว่า เราจะไม่กินเหล้าหรือของเมาที่ทำให้เราไม่รู้สึกตัว
เหล้าเป็นของไม่ดี เพราะทำให้คนทึบแล้วเมาไม่รู้สึกตัว
เวลาที่ไมรู้ตัวเราอาจจะทำอะไรผิดๆ ที่เป็นสิ่งที่น่าอาย หรือผิดจนถึง
ติดคุกติดตะรางได้ ถ้าเรายังรู้จักอาย ไม่อยากให้เป็นใครเขาหัวเราะเยาะ
เล่นได้ หรือกลัวติดคุกติดตะรางแล้ว เราย่ากินเลยดีกว่า เพราะถ้า
เราไม่เมาแล้ว เราก็จะรู้ว่าเราทำผิดหรือทำถูกอยู่เสมอ

คนที่ฉลาดในโลกนี้ เขาเห็น เขาเชื่อแล้วว่า คำสั่งสอนของ
พระพุทธเจ้านั้น ทำให้เรามีความสุขได้จริง ถ้าเราทำตามได้จริง เรา
ควรตั้งใจหมั่น ตายายของเรา ได้ช่วยสั่งสอนมาให้เรารู้จักธรรมะที่ดี
เช่นนั้น เราต้องไม่ละทิ้งเสียเพราะความโง่ เราต้องพยายามเข้าใจ
ความดีของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นั้นให้จงได้ เพราะเมื่อเขา
ใจแล้วจะได้ทำตามได้ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้ตัวเราเองอยู่เป็นสุขสบาย
เสมอไป ถ้าเราเข้าใจดีและทำถูกต้องตามที่ว่ามา ขอว่าเรารู้จักบุญ
คุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

คำถามบทที่ ๔

๑. บาปคืออะไร ?
๒. ทำไมท่านจึงห้ามไม่ให้ฆ่าหรือทำร้ายเขา ?
๓. ทำไมท่านจึงห้ามไม่ให้ลักขโมยเขา ?
๔. ศีลองค์ที่ ๓ มีคุณอะไร ?
๕. ทำไมท่านจึงห้ามไม่ให้พูดปด ?
๖. คนเรามีความเสียอย่างไร ?

บทที่ ๕ คุณบุพการี

กนทจักร์ จำจะต้องรู้จักบุญคุณของผู้อุทิศตัวเราเป็น
ชนๆ เช่นต้องรู้ว่าเวลาเราเกิดมาเป็นเด็กแดงๆ นั้น เราทำอะไร
เองไม่ได้เลย พูดไม่ได้ จะบอกใครว่าหิวหรือไม่สบายก็ไม่ได้ ได้แต่
ร้องไห้อย่างเดียว ถ้าไม่มีใครดูแลทั้งเสีย เราก็จะต้องอดตาย หรือ
ร้องไห้จนหมดแรงตายไปเอง แม่ของเราเป็นผู้ที่ได้อุ้มชูให้เราสบาย
ไม่ต้องนอนแกล้วอยู่ท่าเดียว คอยให้นมเรากินเมื่อเห็นว่าเราหิว
อาบนำให้เมื่อเราร้อนหรือสกปรก เพราะฉะนั้นเราจึงควรมาได้นั้น
เดี๋ยวนี้เพราะแม่

ครั้นเราโตขึ้นพอจะช่วยแม่ส่งสอนดูแล ไม่ให้เราเป็นเด็ก
เกะกะเหลวไหล พ่อต้องออกแรงไปทำมาหากินเพื่อหาเงินมาเลี้ยงเรา
เสียเงินส่งเราไปโรงเรียนเพื่อจะให้ความรู้ ให้เรารู้ว่าสิ่งใด
ไรไม่ดี แล้วเราจะได้เลี้ยงตัวเราเองได้ถูกต้องในทางดีเมื่อเวลาโตขึ้น
เราได้มีความดี ความสุขสบายมากเพราะพ่อแม่และผู้ใดเลี้ยง
ดูเรามาตั้งแต่เราเกิด เมื่อเรารู้คุณท่านเช่นนั้นแล้ว เราจำต้องคิดตอบ
แทนคุณท่านด้วยความประพฤติดี ไม่เหลวไหล เกะกะให้ท่านเสียใจ
ว่าท่านต้องเสียแรงเสียเงินไปแล้วเปล่าๆ เพราะเราไม่ได้ได้ เราต้อง
อุตสาหะเล่าเรียน เขียนอ่าน ให้สมกับความเหนื่อยยากที่ท่านต้องหาเงิน
มาให้เราเล่าเรียน เราต้องตั้งใจตอบแทนบุญคุณท่านทุกอย่าง และ

พยายามเลี้ยงดูท่าน เมื่อท่านแก่ไม่แข็งแรง จะทำงานได้อย่างแต่
 ก่อนแล้ว จึงเป็นหน้าที่ของเราจะต้องเลี้ยงท่านเพื่อตอบแทนคุณ
 จงอุตสาหะ หนักถึง คุณของครู ที่ได้ออก แรง คอยสั่งสอน เราให้ มี
 ความรู้ ถึงแม้ครูจะได้เฝ้าบ้างตบ้าง ก็เพราะอยากให้เราดีเป็นเหตุ
 ไม่มีใครคนใดเลยที่จะดีหรือทำโทษเราเล่นด้วยความสนุก เพราะการ
 ที่ต้องโกรธ และทำโทษหรือตีใครนั้น ถ้าเราลองโกรธใครตบ้างเรา
 ก็ารู้ได้ทันทีว่าไม่สนุกเลย เราเองเป็นผู้ผิด ที่ทำให้ครูต้องโกรธ
 เพราะฉะนั้นจึงระวังอย่าทำผิด อุตสาหะจดจำตามคำครูสอน อย่าดื้อ
 อย่ามัวเล่น ถ้าเราไม่เอาใจใส่เล่าเรียน ครูก็จะเหนื่อยแรงเปล่าๆ
 และถ้าเราทำให้ครูเบื่อไม่อยากจะสอนเราแล้ว เราก็จะไม่ได้ความรู้อะไร
 เลย เพราะถึงเราจะมพ้อมแม่ พ่อแม่ของเราก็จะต้องมีการงานทาง
 บ้านเรือนทำ ไม่มีเวลาพอที่จะมานั่งคอยสั่งสอนเราได้อย่างครู
 เพราะฉะนั้นเราจะต้องตอบแทนคุณครู ก็เป็นเด็กง่ายสอนง่าย
 อย่าทำให้ครูโกรธ และรู้จักปฏิบัติรับใช้ครูตามเวลาที่จะทำได้

คำถามบทที่ ๕

๑. แม่มีคุณแก่ลูกอย่างไร ?
๒. พ่อมีคุณแก่ลูกอย่างไร ?
๓. เราควรจะตอบแทนคุณพ่อแม่อย่างไร ?
๔. ครูมีคุณอย่างไร ?
๕. เราควรจะตอบแทนคุณครูอย่างไร ?

บทที่ ๒ คุณของศาสนา

เมื่อเราโตขึ้นพ้นจากพ่อแม่ครูบาอาจารย์ไปอยู่แต่ลำพังแล้ว ไม่มีใครจะคอยสั่งสอนเรา เราต้องอาศัยพระศาสนาสอนเรา เราจึงต้องรู้จักบุญคุณของพระศาสนา และหมั่นเล่าเรียนด้วย พระศาสนาเป็นเรื่องราวสอนให้เราเรารู้จักว่าอะไรดีอะไรชั่ว และสิ่งใดเป็นการทำบุญ สิ่งใดเป็นการทำบาป คนไม่มีศาสนานั่นเป็นคนเลว เพราะไม่มีความรู้ที่จะห้ามใจตัวเองไม่ให้ทำชั่วทำบาปได้ เรียกว่าเป็นคนไม่มีศีล ไม่มีธรรม คนชนิดนั้นจะไม่ใคร่ชอบคบหาปะปนด้วย เพราะไม่รู้ว่าจะคิดทำร้ายเราได้เวลาใด ไม่มีใครเชื่อถือ

ฉะนั้นเราต้องไม่เห็น “เก” ในการที่ไม่ถือศาสนา เพราะคนที่ไม่นับถือศาสนานั้นยากที่จะเป็นคนดีได้ เราต้องเอาใจใส่ในเรื่องศาสนาให้มาก อุตส่าห์เรียน อุตส่าห์ถามผู้หลักผู้ใหญ่ให้เข้าใจมากๆ อย่าคิดผิดไปว่าการไปวัด ฟังเทศน์ตักบาตร หรืออ่านหนังสือพระเหล่านี้ เป็นของสำหรับคนแก่คนโบราณเท่านั้น อย่าผิดคิดว่าเรายังเป็นเด็กอยู่ ยังไม่ต้องรู้ต้องเรียนก็ได้ อย่าคิดผิดไปว่าเราเป็นเด็กสมัยใหม่ ถ้าทำตามคนแก่คนโบราณจะเป็นคนเร่อร่า ถ้าคิดเช่นนั้นเราจะเป็นคนที่ไม่ดีที่สุด เพราะความแตกต่างๆ ที่เราอยากได้ เราต้องหาแล้วเก็บไว้ทีละน้อยๆ เปรียบเหมือนเงินถ้าเราอยากได้ให้มาก เรา

ก็ต้องพยายามเก็บไปตั้งแต่เด็ก ๆ ยิงนานก็ยิงได้มาก มากกว่าคนที่
ตั้งตนเก็บทีหลัง

เวลาเราไปที่วัด เราจะเห็นแต่คนแก่ ๆ นั่งฟังเทศน์สวดมนตร์
อยู่โดยมาก ก็เพราะคนแก่ ๆ ไม่มีงานทำแล้ว อยู่ว่าง ๆ เขาก็ไปทำ
บุญ ไปหาความสุข เขาไม่ได้ไปเพราะเขาเรื่อร่าหรือเขากลัวตาย
ถ้าเรามีเวลาก็ควรตามเขาไปบ้าง เราก็จะได้ความรู้ ใครเห็นเขาก็จะ
ชมว่าเราเป็นคนดี ใจบุญ รู้จักนับถือพระ โทษเขาก็จะเป็นคนดีแน่

เราเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาแล้ว เราได้รู้คุณของพระพุทธ—
เจ้าพระธรรมและพระสงฆ์แล้ว เพราะฉะนั้นเราต้องทดแทนคุณ
ของท่าน

คุณของพระพุทธเจ้า เราได้รู้ตามที่ได้อ่านมาแล้วข้างต้นหนังสือ
นี้ เราจะต้องทดแทนพระคุณท่านด้วยทำตามคำสั่งสอนของท่านให้
เสมอไป และต้องกราบไหว้นับถือท่านในเทวาลัย อย่าดูถูกข่มกราบ
พระรูปของท่าน จงอุตส่าห์จัดแจงช่วยตกแต่งเครื่องบูชาถวายท่านใน
เวลาที่เรทำได้

เราจะทดแทนคุณของพระธรรมได้ด้วยช่วยเขา พิมพ์ หนังสือที่
เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่เราเรียกกันว่าหนังสือพระไตรปิฎก
เราจะพิมพ์หนังสือตนเองไม่ได้ ถ้ามีใครเขาจะพิมพ์ก็ควรช่วยเขา จะ
เอาเงินให้เขาไปสำหรับเสียค่าพิมพ์ หรือจะช่วยเหลืออย่างไรก็ควร
ทำ เพราะหนังสือนี้จะได้อยู่ต่อไปนาน ๆ ให้คนรู้กันมาก ๆ และ

ตัวเรเองก็ควรอ่านให้เข้าใจแล้วจะได้ทำตามได้ถูกต้อง การอ่าน
หนังสือพระไม่^๔เป็นของน่า^๕อายอย่างใดเลย เพราะยัง^๖อ่าน เราก็ยัง^๗
รู^๘มาก^๙จน คนที่ไม่^{๑๐}อ่าน^{๑๑}เลยนั้นจะ^{๑๒}รู^{๑๓}ไม่ได้^{๑๔}เลย

พระสงฆ์^{๑๕}เป็น^{๑๖}ผู้^{๑๗}รักษา^{๑๘}ศาสนา^{๑๙}ไว้^{๒๐}ให้เรา^{๒๑} เรา^{๒๒}รู^{๒๓}แล้ว^{๒๔}ว่า^{๒๕}ถ้า^{๒๖}ไม่^{๒๗}พระ
สงฆ์^{๒๘}อยู่^{๒๙}แต่^{๓๐}ก่อน^{๓๑}เรา^{๓๒}เกิด^{๓๓} เรา^{๓๔}เกิด^{๓๕}มา^{๓๖}ก็^{๓๗}จะ^{๓๘}ไม่^{๓๙}มี^{๔๐}ใคร^{๔๑}สอน^{๔๒}ให้^{๔๓}เร^{๔๔}รู้^{๔๕}พระ^{๔๖}ธรรม^{๔๗}
เพราะ^{๔๘}ฉะนั้น^{๔๙}ถ้า^{๕๐}ไป^{๕๑}ไม่^{๕๒}มี^{๕๓}พระ^{๕๔}สงฆ์^{๕๕}เหลือ^{๕๖}อยู่^{๕๗}แล้ว^{๕๘} ลูก^{๕๙}หลาน^{๖๐}ของ^{๖๑}เรา^{๖๒}จะ^{๖๓}
เกิด^{๖๔}มา^{๖๕}ที่^{๖๖}หลัง^{๖๗}ก็^{๖๘}จะ^{๖๙}ไม่^{๗๐}มี^{๗๑}ใคร^{๗๒}ช่วย^{๗๓}สั่ง^{๗๔}สอน^{๗๕}ให้^{๗๖}เร^{๗๗}ต่อ^{๗๘}ไป^{๗๙} พระ^{๘๐}ศาสนา^{๘๑}ก็^{๘๒}จะ^{๘๓}
เสื่อม^{๘๔}ทราม^{๘๕}ลง^{๘๖} เพราะ^{๘๗}ไม่^{๘๘}มี^{๘๙}ใคร^{๙๐}จะ^{๙๑}เล่า^{๙๒}เรียน^{๙๓}ไว้^{๙๔} เรา^{๙๕}จำ^{๙๖}จะ^{๙๗}ต้อง^{๙๘}เอา^{๙๙}ใจ^{๑๐๐}เอ^{๑๐๑}
เพื่อ^{๑๐๒}ต่อ^{๑๐๓}พระ^{๑๐๔}สงฆ์^{๑๐๕}ให้^{๑๐๖}มาก^{๑๐๗} ท่าน^{๑๐๘}จะ^{๑๐๙}มี^{๑๑๐}ชีวิต^{๑๑๑}อยู่^{๑๑๒}เล่า^{๑๑๓}เรียน^{๑๑๔}พระ^{๑๑๕}ธรรม^{๑๑๖}ไว้^{๑๑๗}สั่ง^{๑๑๘}สอน^{๑๑๙}
เร^{๑๒๐}ต่อ^{๑๒๑}ๆ^{๑๒๒} ไป^{๑๒๓}ได้^{๑๒๔} ก็^{๑๒๕}เพราะ^{๑๒๖}เรา^{๑๒๗}ช่วย^{๑๒๘}เลี้ยง^{๑๒๙}ดู^{๑๓๐}ค^{๑๓๑}อบ^{๑๓๒}แทน^{๑๓๓}คุณ^{๑๓๔}ท่าน^{๑๓๕} จ^{๑๓๖}ง^{๑๓๗}อย่า^{๑๓๘}ล^{๑๓๙}ม^{๑๔๐}
เสีย^{๑๔๑}ว่า^{๑๔๒}พระ^{๑๔๓}สงฆ์^{๑๔๔}ท่าน^{๑๔๕}ได้^{๑๔๖}ท^{๑๔๗}ง^{๑๔๘}บ้าน^{๑๔๙}เร^{๑๕๐}อน^{๑๕๑}ไป^{๑๕๒}คน^{๑๕๓}เดีย^{๑๕๔}ว^{๑๕๕} ไม่^{๑๕๖}มี^{๑๕๗}เงิน^{๑๕๘}ทอง^{๑๕๙}เก็บ^{๑๖๐}ไว้^{๑๖๑}
อย่าง^{๑๖๒}เรา^{๑๖๓} ไม่^{๑๖๔}มี^{๑๖๕}คน^{๑๖๖}ทำ^{๑๖๗}กับ^{๑๖๘}ข้า^{๑๖๙}ว^{๑๗๐}ให้^{๑๗๑}กิน^{๑๗๒}เหมือน^{๑๗๓}อย่าง^{๑๗๔}เรา^{๑๗๕} เพราะ^{๑๗๖}ฉะนั้น^{๑๗๗}เป็น^{๑๗๘}
หนา^{๑๗๙}ท^{๑๘๐}ของ^{๑๘๑}เรา^{๑๘๒}จะ^{๑๘๓}ช่วย^{๑๘๔}เลี้ยง^{๑๘๕}ท่าน^{๑๘๖} นอก^{๑๘๗}จาก^{๑๘๘}เวลา^{๑๘๙}ทำ^{๑๙๐}บุญ^{๑๙๑}เลี้ยง^{๑๙๒}พระ^{๑๙๓}ส^{๑๙๔}ว^{๑๙๕}ด^{๑๙๖}
มน^{๑๙๗}ตร์^{๑๙๘}แล้ว^{๑๙๙} เรา^{๒๐๐}คว^{๒๐๑}ร^{๒๐๒}จะ^{๒๐๓}ใส่^{๒๐๔}บา^{๒๐๕}ตร^{๒๐๖}ทุก^{๒๐๗}ๆ^{๒๐๘} เวลา^{๒๐๙}เช้า^{๒๑๐} ถึง^{๒๑๑}แม่^{๒๑๒}จะ^{๒๑๓}ไม่^{๒๑๔}ตื่น^{๒๑๕}ชน^{๒๑๖}ใน^{๒๑๗}ใส่^{๒๑๘}
เอง^{๒๑๙}ได้^{๒๒๐} ก็^{๒๒๑}คว^{๒๒๒}ร^{๒๒๓}ให้^{๒๒๔}บ^{๒๒๕}า^{๒๒๖}ว^{๒๒๗}ไ^{๒๒๘}พร^{๒๒๙}หรือ^{๒๓๐}คน^{๒๓๑}ใด^{๒๓๒}คน^{๒๓๓}หนึ่ง^{๒๓๔}ใส่^{๒๓๕}แทน^{๒๓๖} ก็^{๒๓๗}ยัง^{๒๓๘}ค^{๒๓๙}ง^{๒๔๐}ว^{๒๔๑}า^{๒๔๒}ท^{๒๔๓}
ไม่^{๒๔๔}ใส่^{๒๔๕}เสีย^{๒๔๖}เลย^{๒๔๗} อย่าง^{๒๔๘}นี้^{๒๔๙}หรือ^{๒๕๐}เข้า^{๒๕๑}ใจ^{๒๕๒}ไป^{๒๕๓}ว่า^{๒๕๔}การ^{๒๕๕}ทำ^{๒๕๖}บุญ^{๒๕๗}เช่น^{๒๕๘}นี้^{๒๕๙}สำหรับ^{๒๖๐}แต่^{๒๖๑}คน^{๒๖๒}
แก่^{๒๖๓}ๆ^{๒๖๔} เขา^{๒๖๕}ทำ^{๒๖๖}กัน^{๒๖๗} เพราะ^{๒๖๘}เป็น^{๒๖๙}คน^{๒๗๐}โ^{๒๗๑}บ^{๒๗๒}ร^{๒๗๓}า^{๒๗๔}น^{๒๗๕} คน^{๒๗๖}สมัย^{๒๗๗}ใหม่^{๒๗๘}เขา^{๒๗๙}ไม่^{๒๘๐}ทำ^{๒๘๑}กัน^{๒๘๒}แล้ว^{๒๘๓}
ถ้า^{๒๘๔}คิด^{๒๘๕}เช่น^{๒๘๖}นี้^{๒๘๗}ก็^{๒๘๘}เป็น^{๒๘๙}คน^{๒๙๐}โ^{๒๙๑}ง^{๒๙๒} เพราะ^{๒๙๓}ยัง^{๒๙๔}สมัย^{๒๙๕}ใหม่^{๒๙๖}ชน^{๒๙๗}เท่า^{๒๙๘}ใด^{๒๙๙}ก็^{๓๐๐}คว^{๓๐๑}ร^{๓๐๒}จะ^{๓๐๓}ยัง^{๓๐๔}ค^{๓๐๕}มี^{๓๐๖}
คว^{๓๐๗}าม^{๓๐๘}รู้^{๓๐๙}ดี^{๓๑๐}และ^{๓๑๑}เข้า^{๓๑๒}ใจ^{๓๑๓}เห^{๓๑๔}ตุ^{๓๑๕}และ^{๓๑๖}ผล^{๓๑๗}ดี^{๓๑๘}กว่า^{๓๑๙}คน^{๓๒๐}เก่า^{๓๒๑}ๆ^{๓๒๒} มาก^{๓๒๓}จน^{๓๒๔} เพราะ^{๓๒๕}คน^{๓๒๖}
เก่า^{๓๒๗}ๆ^{๓๒๘} เขา^{๓๒๙}ไม่^{๓๓๐}ได้^{๓๓๑}มี^{๓๓๒}โรง^{๓๓๓}เรียน^{๓๓๔} ไม่^{๓๓๕}ได้^{๓๓๖}มี^{๓๓๗}หน^{๓๓๘}ง^{๓๓๙}ส^{๓๔๐}อ^{๓๔๑}ที่^{๓๔๒}จะ^{๓๔๓}เล^{๓๔๔}อ^{๓๔๕}ก^{๓๔๖}า^{๓๔๗}น^{๓๔๘}ได้^{๓๔๙}เหมือน^{๓๕๐}

อย่างเราทุกคน เขายังทำความดีเป็นตัวอย่างให้เราเห็นได้ เราได้
เรียนได้มากกว่า เพราะฉะนั้นเราควรจะทำให้ดีกว่าคนแต่ก่อน ๆ มา
เป็นอันมาก จงรู้จักเลือกเก็บเลือกทำความดีของบุ๋ยาตายายของเรา
ได้ทำไว้ อย่างโง่งมเสียง่าย ๆ โดยไม่คิดถึงเหตุและผล

คนทรูจกตอบแทนคุณ ผู้คนแกตัวเองตามทักกล่าวมาข้างบน
นั้น เราเรียกว่าเป็นผู้มีความกตัญญู ใครเห็นใครรูจักจะชมเชยว่าเป็นคน
ดี จะมีแต่คนอยากช่วยเหลือมาหาเรา ถ้าเราเกิดความทุกข์ยากอย่างไร
ขึ้นแล้ว ก็จะหาผู้ที่เต็มใจจะช่วยเหลือเราได้โดยง่าย และเมื่อเรารู
อยู่เช่นนั้นแล้ว ใจเราก็จะสบาย เพราะรู้สึกความที่หวังพึ่งไม่เปล่า
เปลี่ยวตัวคนเดียว

วันวิสาขะนั้น เป็นวันที่พระพุทธเจ้าท่าน เกิด ท่าน รู้ ว่าอะไรทำ
ให้เราเป็นทุกข์ อะไรทำให้เราเป็นสุข และท่าน ตาย ในวันกลาง
เดือนวิสาขะนึ่ง ๓ ครั้ง เราผู้นับถือท่านจึงควรนึกถึงพระคุณของท่าน
และสวดมนตร์เพื่อ เตือนใจเรามีให้ลืมนะ พระคุณ อันใหญ่หลวง ของท่าน
เสีย ถึงแม้เราจะสวดมนตร์ไม่ได้ เพราะท่องจำคำสวดในภาษาบาลี
ซึ่งเป็นภาษาที่พระพุทธเจ้าท่านใช้อยู่ไม่ได้ ด้วยไม่คุ้นเคย หรือไม่
เข้าใจในภาษานั้นก็ดี เราก็ไม่ควรจะเลยคิดไปว่าเราสวดมนตร์ไม่ได้
เพราะเราจำไม่ได้ เราไม่เข้าใจ ถ้าเราคิดเช่นนั้นก็แปลว่าเราเป็นคนโง่
และเป็นคนขี้เกียจด้วย เพราะถ้าเราไม่เข้าใจแล้ว ทำไมจึงไม่เพียร
ได้ถามผู้ที่เขารู้ ทำไมไม่พยายามอ่านหนังสือที่เขาแปลกันไว้ เราทำ

ตามคนอื่น ๆ เขาไปโดยไม่รู้ไม่เข้าใจ ก็เพราะเราโง่เท่านั้นเอง จึงไม่
 อยากรู้ไม่อยากจะเข้าใจ ส่วนการที่เราจำไม่ได้ก็เพราะเราขี้เกียจอ่าน
 ขี้เกียจท่อง ถ้าเราเอาใจใส่อ่านมาก ๆ เราก็จำได้เอง

แต่ถ้าแม้เราจำไม่ได้ ยังไม่เข้าใจในภาษาสวดมนตร์ ก็ควร
 สวดตามที่พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย) แปลไว้เป็นภาษาไทยดังต่อไปนี้ข้างล่างนี้

ทำนองสระภัญญะ

๑๑

๐ องค์ไฉนพระสัมพุทธ
 ตัตตมุลเกลศมาร

๐ . หนึ่งในพระทัยท่าน
 ราศีพันพั้ว

๐ องค์ไฉนประกอบด้วย
 ไพรดหมุ่ประชากร

๐ ขทางบรรเทาทุภัก
 ขทางพระนฤพาน

๐ พร้อมเบญจะพิธจัก
 เห็นเหตุที่ใกล้ไกล

๐ กำจัดน้ำใจหยาบ
 สัตว์โลกได้พึงพิง

สุวิสุทธะสันดาน
 บรมิหม่นมิหมองมัว

ก็เบิกบานคือดอกบัว
 สุคนธะกำจร

พระกรุณาตั้งสาคร
 มละโอฆะกัณดาร

และสุขเกษมसानต์
 อันพ้นโศกวิโยคภัย

นุจรัสวิมลใส
 ก็เจนจบประจักษ์จริง

สันดานขาลแห่งชายหญิง
 มละบาปบำเพ็ญบุญ

๑ ข้ำขอประณตน์อ้อม
สัมพุทเธการุญ

ศีระเกล้าบังคมคุณ
ญะภาพนนนิรันดร ฯ

ทำนองสวดฉันท

๑๖

๑ ธรรมะคือคุณากร
ดุจดวงประทีปชีवाल

ส่วนชอบสาทร

๑ แห่งองค์พระศาสดาจารย์
สว่างกระจ่างใจมด

ส่องสัต์วสันตาน

๑ ธรรมโค่นับโดยมรรคผล
และเกำกับทงนฤพาน

เป็นแปดพึงยล

๑ สมญาโลกอุดรพิสดาร
พิสุทธพิเศษสุกใส

อันลึกโอฬาร

๑ อักขรรมต้นทางครรโล
ปริยัติปฏิบัติเป็นสอง

นามขนานขานไข

๑ ก่อทางดำเนินดุจดลอง
ยังโลกอุดรโดยตรง

ให้ล่งลุปอง

๑ ข้ำขอโอนอ่อนอดุตมงค์
ด้วยจิตและกายวาจา ฯ

นบธรรมจ้านง

ทำนองสวดมนต์

๑๖

๑ สงฆ์ใดสาวกศาสดา

รับปฏิบัติมา

แต่องค์สมเด็จพระโคตร

ลูทางที่อื่น

๑ เห็นแจ้งจตุสัจเสรีจรร
ระงับและดับทุกข์ภัย

ปัญญาห่องใส

๑ โดยเสด็จพระผู้ตรัสไตร
สอะอาดและปราศมัวหมอง

บมีลำพอง

๑ เห็นทางเข้าสัปปอง
ด้วยกายและวาจาใจ

ศาลแก่โลกภัย

๑ เป็นเนอณาบุญอันไพ
และเกิดพิบูลพูนผล

มีคุณอนันต์

๑ สมญาเอารสทศพล
อเนกจะนับเหลืออดรา

พกทรงคุณา

๑ ข้ำอนบหมู่พระศรา
นุคุณประดุจรำพัน

พระไตรรัตนอัน

๑ ด้วยเดชบุญข้าอภิวันทน
อุดมดีเรกนิรัตสย

อันตรายใดใด

๑ จงช่วยขจัดโทษภัย

จงดับและกลับเสื่อมสูญ ฯ

อย่างน้อยสวดได้เท่านั้นก็ยิ่งดีกว่าคนที่สวดไม่ได้เลย เด็กทุกคน
ควรพยายามท่องอ่านแล้วพยายามที่จะเข้าใจความตามที่ได้สวดนั้น จึง
จะเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ตัวเองยิ่งขึ้น เพราะยิ่งโตขึ้นก็จะยิ่งเข้าใจ
ความตามทสวดนยิ่งขึ้นทุกที และเมื่อเข้าใจแล้วใจก็จะเห็นจริงตาม
และเห็นแต่ในสิ่งที่ดีที่ชอบ ซึ่งทำให้เกิดความสุข.

ฉะนั้นเด็ก ๆ จึงหมั่นพยายามเล่าเรียนเขียนอ่านหาความรู้ และ
หัดทำใจให้มี พระธรรม ไว้ ความสุขความดีจะเป็นของเราเอง คน
อื่นจะหามาให้ไม่ได้ นอกจากตัวเรา อย่างัวคิดว่าเรายังเป็นเด็ก เอา
ไว้โตขึ้นจึงค่อยรู้ค่อยทำ ถ้าคิดเห็นผิด เพราะของทุกอย่างใครได้
เรียนก่อน คนนั้นกรูมากกว่าคนที่ฟังจะตงตนเรียน เพราะฉะนั้น
จงอย่าละเลยรอไปให้เสียเวลาเปล่า ๆ เลย

คำถามบทที่ ๒

๑. ทำไมเราจึงต้องถือศาสนา ?
๒. ทำไมเราจึงควรไปวัด ?
๓. ควรเราจะตอบแทนคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม และ
พระสงฆ์อย่างไร ?
๔. วันวิสาขะ เป็นวันสำคัญเพราะเหตุใด ?
๕. ทำไมเราจึงสวดมนตร์ ?

บทที่ ๗ คุณพระมหากษัตริย์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระมหากรุณาโปรดฯ ให้
พระราชวงศ์และบุตรข้าราชการที่เป็นเด็ก ๆ เข้ามาเฝ้าในสมัยวิสาข—
มาส เพื่อจะได้ตามเสด็จในทางทอดทชอบ โปรดเกล้าฯ พระราชทาน
ตุ๊กตาแก่เด็ก ๆ ที่ยังไม่เข้าใจคำสอนได้ พอให้รู้ว่าเรามีพระพุทธเจ้า
ทอดทเราจะต้องทำความดีตาม และโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์หนังสืออย่าง
ง่าย ๆ ในเรื่องพระพุทธศาสนาพระราชทานแจกให้แพร่หลาย เพื่อจะ
ให้เด็กชาวไทยมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนา

การที่ทรงพระมหากรุณาแก่เด็ก ๆ ทรง ก็เพราะมีพระราช
ประสงค์จะให้เราเป็นคนดีต่อไปข้างหน้า เราต้องนึกถึงพระกรุณาคุณ
แล้วทำความดีให้ยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อให้สมกับพระกรุณานี้ให้จงได้ เรา
จึงจะเป็นผู้รู้จักพระคุณของท่านอย่างแท้จริง

การที่นึกถึงบุญคุณของท่านผู้คนที่ได้มาแก่ตัวเรานั้น ก็นับว่าเป็น
ความดี แต่ท่านนั้นยังไม่พอ คนที่ดีจริงต้องไม่เป็นแต่คนดี ต้องคิด
ด้วยว่าเราจะตอบแทนคุณท่านผู้คนที่ได้ช่วยทำอย่างไร และจะทำได้
ในเวลาใด

เด็ก ๆ คงเคยได้ร้องหรือเคยได้ยินเขาร้อง “เพลงสรรเสริญพระ
บารมี” มาแล้วแทบทุกคน การที่ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีนั้น ก็
เพื่อจะเตือนใจเราเองให้รู้จักพระคุณของพระเจ้าแผ่นดิน ที่ท่านได้

ทรงปกครองบ้านเมืองให้เราอยู่เย็นเป็นสุข เรารู้พระคุณท่านแล้ว
เราก็กว่ายพระพรท่านให้ท่านมีความสุข เหมือนท่านได้ให้ความสุข
แก่เรา

เพราะฉะนั้น เวลาใดที่จะร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี จง
อย่าอ้างว่าร้องเพลงเล่น หรือร้องตาม ๆ เขาไปเช่นนั้นเอง ต้องร้อง
ด้วยใจคิดถึงพระคุณของท่าน ก็จะเกิดขึ้นได้ว่าถึงแม้เรายังเป็นเด็ก
อยู่เราก็ยังได้แสดงความกตัญญูของเรา สมกับคำที่เราร้องว่า

“ข้าพระพุทธเจ้า เอมโนและศิระกราน นบพระภูมิบาล
บุญญะเทรเอกบรมจักริน พระสยามินทร์ พระยศยิ่งยง เย็นศิระเพราะ
พระบริบาล ผลพระคุณรักษา ปวงประชาเป็นสุขสันต์ ขอบันดาล
ศุภระสงค์ใด จงสฤษดิ์ดัง หวังวรหฤทัย ดุจถวายชัยชัยโย.”

คำถามบทที่ ๗

๑. ทำไมพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงแจกตุ๊กตา และแจกหนังสือในวันวิสาขะ ?
๒. เด็ก ๆ ควรสนองพระคุณพระเจ้าอยู่หัวอย่างไร ?
๓. โปรดเกล้า ๆ ให้พิมพ์หนังสือทำไม ?
๔. ทำไมจึงร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ?

องค์การศาสนาพุทธสภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ธรรมสภา

นายกำจร สัตถกุล พิมพ์และโฆษณา

๑๖ กันยายน ๒๔๙๘